

Visszajelzés az EKB 2016. évi Éves jelentéséről szóló európai parlamenti állásfoglalás részeként tett észrevételekről

Az EKB 2016. évi Éves jelentését az EKB alelnöke 2017. április 10-én mutatta be az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottságának külön e célból összehívott ülésén.¹ Az EKB elnöke 2018. február 5-én részt vett a Parlamentnek az EKB Éves jelentéséről szóló plenáris vitáján.² A következő napon a plenáris ülés elfogadta állásfoglalását az EKB 2016. évi Éves jelentéséről (a továbbiakban „az állásfoglalás”).³

Az EKB 2017. évi Éves jelentésének az Európai Parlament előtti bemutatása alkalmából az EKB visszajelzést ad az Európai Parlament állásfoglalásában foglaltakról.⁴ A visszajelzést az Európai Parlament kérésére 2016-tól fennálló gyakorlatnak megfelelően nyilvánosságra hoztuk,⁵ ami illusztrálja, hogy az EKB a Szerződés követelményein is túlmenően elkötelezett a számonkérhetőség iránt.

1 Az EKB monetáris politikája

1.1 Az EKB intézkedéseinek eredményessége és mellékhatásai

Az állásfoglalás például a 3., 11., 12., 15., 20., 22., 23. és 25. bekezdésben tárgyalja az EKB monetáris politikai intézkedéseinek eredményességét, az euroövezeti finanszírozási feltételekre gyakorolt hatásukat és mellékhatásaikat.

Az EKB úgy véli, hogy monetáris politikai intézkedései jelentősen hozzájárultak a vállalatok és a háztartások pénzügyi helyzetének javításához, valamint a nagyobb gazdasági növekedéshez és inflációhoz. A 2014 közepe és 2017 októbere között hozott monetáris politikai intézkedéseknek az euroövezeti

¹ Lásd <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170410.en.html>.

² Lásd <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180205.en.html>.

³ Az elfogadott állásfoglalás szövege az Európai Parlament honlapján olvasható: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0433&language=HU&ring=A8-2016-0302>.

⁴ A visszajelzésben nem foglalkozunk az Európai Parlamentnek a bankunióról szóló állásfoglalásában felvetett kérdésekkel. Ezekről lásd az EKB felügyeleti tevékenységről szóló éves jelentését (<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2017.hu.html>). A bankunióval kapcsolatos állásfoglaláshoz kapcsolódó visszajelzést az év későbbi részében tesszük közzé.

⁵ Lásd az Európai Parlamentnek az Európai Központi Bank 2014. évi Éves jelentéséről szóló, 2016. február 25-i állásfoglalása 23. bekezdését, URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0063+0+DOC+PDF+V0//HU>.

növekedésre és inflációra gyakorolt általános hatása mindkét esetben kumuláltan mintegy 1,9 százalékpontot tesz ki a 2016 és 2020 közötti időszakban. A monetáris politikai transzmissziós csatornák jól működtek, fenntartva azokat a feltételeket, amelyek ahhoz kellene, hogy az inflációs ráták tartósan visszatérjenek a 2% alatti, de ahhoz közeli szintekre.

Miközben az állásfoglalás a megfelelő hitelkínálat hiányára utal, a rendelkezésre álló adatok szerint az EKB monetáris politikai intézkedései eredményesnek bizonyultak a finanszírozási feltételek általános lazításában és a cégek és háztartások számára való hitelfolyósítás élénkülésének támogatásában. A legfrissebb adatok szerint a hitelnövekedés fokozatos fellendülése tovább folyt. A nem pénzügyi vállalatoknak (npv) és a háztartásoknak nyújtott hitelek növekedése 2014 közepe óta jelentősen felélénkült (az npv-knél több mint 5 százalékponttal, a háztartásoknál pedig mintegy 3 százalékponttal), ami az EKB monetáris politikai intézkedései begyűrűző hatásának tudható be. A cégeknek az euroövezeti banki hitelezési felmérésben jelzett hiteligénye 2015 óta jelentősen megnövekedett, és folyamatosan támogatja a hitelek növekedésének fokozatos erősödését.⁶

Az állásfoglalás hangsúlyozottan kitér a kis- és középvállalkozások (kkv-k) finanszírozási forrásokhoz való hozzáféréseinek javulására. Megjegyzendő, hogy a kkv-kre a jelek szerint különösen kedvezően hatott, hogy a hitelkönnyítő csomag 2014. júniusi bevezetése óta az irányadó kamatlábak egyre jobban átgűrűztek a gazdaságba. Az euroövezeti vállalkozások (2017 áprilisa és szeptembere közötti) finanszírozáshoz jutásáról szóló legfrissebb felmérés (SAFE) eredményei is igazolják, hogy a kkv-k külső finanszírozási lehetőségei folyamatosan javulnak, amit támogat a nagyobb banki hitelezési hajlandóság és a jobb gazdasági kilátások még a válság által erősebben sújtott országokban is. A szerkezeti különbségek ellenére 2014. június és 2018. január vége között a nagyon kis összegű kölcsönök (a kkv-knak nyújtott hitel helyettesítője) banki hitelkamatai mintegy 199 bázisponttal csökkentek szemben a nagy összegű kölcsönöké mintegy 97 bázispontos csökkenésével.

Az EKB nyomon követi, milyen mellékhatásai vannak a nem hagyományos intézkedéseinek, gyakran tájékoztatva a nyilvánosságot ezekről a kérdésekről. Emellett a monetáris politikájának meghatározásában is figyelembe veszi a mellékhatásokat, amennyiben érintik elsődleges céljának, az árstabilitásnak a megvalósítását. A mellékhatások ez idáig általánosságban korlátozottnak mondhatók. Nincs például jele szélesebb körben az euroövezeti eszközértékelések túlzott megemelkedésének. A hitelállomány szerény ütemű bővülése azt a vélekedést támasztja alá, hogy a túlzott hitelnövekedéssel járó hitelezési felfutás kockázata jelenleg kicsi. Ugyanakkor mivel az új jelzáloghitel-szerződések az utóbbi időben erőteljesen bővültek, figyelni kell a banki hitelezés alakulását különösen az

⁶ Az érzékelt monetáris rendellenességekkel kapcsolatban, amelyek a széles, illetve a szűk értelemben vett pénzmennyiség bővülési ütemének eltérésében érhetők tetten, megállapítható, hogy az M3 az eszközvásárlási program bejelentése óta erőteljesen növekszik. Mint a jelentésben hangsúlyoztuk, az M3 növekedését valóban a leglikvidebb alkotóelemek vezérelték, tekintettel a likvid betétek tartásának alacsony alternatívaköltségére egy olyan környezetben, ahol igen alacsonyak a kamatok és lapos a hozamgörbe.

olyan joghatóságokban, ahol a lakásárak erőteljesen emelkednek, és az értékbecslések meghaladják a fundamentumokat. Ha a monetáris politikai mellékhatások aggasztó mértékben megerősödnek, az egyéb szakpolitikai döntéshozók feladata lenne megtenni a szükséges lépéseket, hacsak a szóban forgó hatások az euroövezeti árstabilitás megvalósítását is érintik. Lehetne például célzott makroprudenciális intézkedéseket hozni, ahogy ezt néhány joghatóságban tettek, amennyiben az eszközár-buborékok kialakulásának kockázata bizonyos szektorokban, illetve országokban jelentőssé válna. Megjegyzendő, hogy a monetáris politika azáltal, hogy támogatja a gazdasági fellendülést és az árstabilitást, fontos mértékben hozzájárul a fogyasztók, cégek és pénzüzetek rugalmasságának megerősítéséhez.

Az állásfoglalásban megfogalmazott azon aggodalomra, hogy a lapos hozamgörbe ronthatja a bankrendszer stabilitását és jövedelmezőségét, azt válaszolhatjuk, hogy az EKB monetáris politikai intézkedéseinek hatása ez idáig korlátozottnak mondható. A lapos hozamgörbével és a betéti kamatok lefelé való „ragadóságával” összefüggő kisebb nettó kamatréseket a kedvezőbb gazdasági kilátások ellensúlyozzák, pozitívan hatva a hitelminőségre (tehát a bankok céltartalékképzési költségeire) és a hitelvolumenekre. Ugyanakkor miközben a ciklikus nehézségek fokozatosan eloszlanak, a bankok jövedelmezősége továbbra is meglehetősen visszafogott. Ez olyan strukturális tényezőknek tudható be, mint például a rossz költségtakarékosság, a gyenge bevételképzés és diverzifikálás, valamint a (néhány joghatóságban) nagy nemteljesítő hitelállományok.

Az EKB-nak a válságra adott monetáris politikai válasza több év szerves fejlődésének az eredménye, célja az euroövezetben tapasztalt nehézségek megoldása; jelenleg konvencionális és kiegészítő, nemkonvencionális intézkedések többdimenziós keretei között szerveződik. Az utóbbi elemi a célzott, hosszabb lejáratú refinanszírozási művelet (TLTRO), a negatív kamatszint, egy nagy eszközvásárlási program (APP), valamint a kamatokra és az APP-re vonatkozó előretékintő útmutatás. Az EKB intézkedési kerete diverzifikált elméleti alapokon nyugszik. Döntéshozatalát gazdag analitikai eszköztár támogatja, amelyet nem csak az EKB-n belül fejlesztünk, hanem gyakran a nemzeti központi bankokkal (NKB) az eurorendszer különféle munkacsoportjaiban szorosan együttműködve. Az eszköztárat különféle csatornákon keresztül dokumentáljuk, ilyenek például az Economic Bulletin, az EKB honlapján elhelyezett ismertetőanyagok (kisokos), eseti tanulmányok, műhelytanulmányok, kutatási összefoglalók, igazgatósági tagok beszédei. Az EKB emellett aktív szerepet vállal a jegybanki közösség központi banki kereteinek továbbfejlesztésében és az elképzelésekről folyó vitákban, szorosan együttműködve a felsőoktatásban tevékenykedőkkel. Ezt tükrözi az EKB megrendezésében tartott számos műhelytalálkozó és konferencia is. Az EKB a jövőben is folytatja az elméleti rendszer fejlődésének a megőrkítését, amelyről az említett csatornákon keresztül tájékoztatja a nyilvánosságot.

1.2 A vállalati eszközvásárlási program (CSPP) és a monetáris politika megvalósítása

Az állásfoglalás 28. és 29. bekezdései elsősorban a vállalati eszközvásárlási programról (CSPP) szólnak. A monetáris politika megvalósításával kapcsolatos egyéb kérdésekkel az 5., 6., 38. és 47. bekezdések foglalkoznak.

A CSPP hatására az euroövezetben bővült a npv-kötvények kibocsátása, amelyet nem ellensúlyozott, hogy az npv-szektorba kevesebb banki kihelyezés irányult. Ezt a megállapítást alátámasztják a banki hitelezési felmérés eredményei, amelyek szerint a 2016 második negyedétől 2017. utolsó negyedévéig tartó időszakban azoknak az euroövezeti bankoknak a nettó százalékos aránya, amelyek arról számoltak be, hogy a piaci alapú adósságfinanszírozás negatívan hatott az npv-szektor hitelkeresletére, átlagosan kevésbé volt negatív, mint a CSPP bejelentésekor 2016 márciusában. Emellett arra is utalnak bizonyos jelek, hogy a CSPP közvetett előnyhöz juttatta azokat az npv-eket, amelyeknek kevés vagy semmi hozzáférésük sincs a kötvénypiacokhoz: néhány vállalat, amelynek a kötvényeit az eurorendszer általi vásárlásra elfogadottnak nyilvánították, valóban elmozdult a bankhitelen keresztüli finanszírozástól, amivel a banki mérlegeken kapacitások szabadultak fel a kisebb cégek hiteligényének kielégítésére. Ezenkívül a közelmúltbeli SAFE felmérésekből is a kkv-k külső finanszírozáshoz való jobb hozzáférési lehetőségeire lehet következtetni, alátámasztva a 2014 óta megfigyelhető tendenciát abban az időszakban, amelyben több nem hagyományos monetáris politikai intézkedést hoztunk. Emellett az, hogy a kkv-knak nyújtott hitel helyettesítőjének tekinthető igen kis összegű nettó kihelyezések 2014 óta állandóan emelkednek, az is igazolja a SAFE eredményeit.

Ami az állásfoglalás EKB-hoz intézett arra való felhívását illeti, hogy a CSPP különféle vetületeivel kapcsolatban teljes transzparenciát biztosítson, az EKB igen sokféle információt közlésezz erről a témakörrel. Ilyenek például a hetente publikált olyan aggregált CSPP állományadatok, mint például az egységes értékpapír-jegyzék és a kötvénytulajdonos NKB-k jegyzéke.⁷ Az EKB emellett a témáról két keretes írást közölt az Economic Bulletinben, további információkat adva a CSPP működési módjáról és az állományokról. A CSPP transzparenciájának növelése és a nyilvánosság jobb tájékoztatása érdekében az EKB 2017 októberétől gazdasági szektor, minősítés és kockázati ország szerinti bontásban félévente közlésezz a CSPP-állományokat, összehasonlításban az elfogadható teljes kötvényállománnyal. Végezetül, az EKB novemberben megkezdte a CSPP havi visszaváltási historikus adatok, valamint a következő tizenkét hónapban várható visszaváltási adatok közzétételét. Ezeket jelenleg havonta aktualizáljuk. A CSPP alkalmazásával kapcsolatos minden fontosabb információ a témáról szóló GYIK weboldalon olvasható.⁸

Míg az EKB vállalja, hogy biztosítja az APP alkalmazásának átláthatóságát, az egyéni állományok közzététele korlátozná a program hatékonyságát abban a

⁷ Lásd <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>.

⁸ Lásd <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/cspp-qa.en.html>.

tekintetben, hogy hozzájárul az EKB árstabilitás fenntartására irányuló megbízatásának teljesítéséhez. Ha közölnék a bilaterális céges szintű adatokat, a piaci szereplők ki tudnák használni ezeket az információkat például úgy, hogy számítva az eurorendszer vásárlására szándékosan olyan irányba mozdítanák el a piaci árakat, amely aláásná a CSPP, és ezáltal a Kormányzótanács által hozott hagyományostól eltérő monetáris politikai intézkedések jelentős részének eredményességét. Ebben a kontextusban az értékpapíronkénti állományadatoknak még a késleltetett publikálása is csökkentené az APP rugalmasságát, azaz eredményességét. Elképzelhető, hogy a Kormányzótanács egy későbbi időpontban megvizsgálja, hogy elképzelhető-e a CSPP átláthatóságának további növelése azután, hogy lezárul az APP nettó vásárlási szakasza.

Az állásfoglalásnak azon aggodalmaival kapcsolatban, amelyek a fedezetként beadott nem forgalomképes eszközök és az eszközfedezetű értékpapírok szintjére vonatkoznak, az eurorendszer a hitelműveleteihez mindig is sokféle fedezetet elfogadott annak érdekében, hogy a monetáris politika minél eredményesebb és hatékonyabb legyen. Az elfogadható fedezetek széles köre is hozzájárul a zökkenőmentes, eredményes monetáris politikához. Az eurorendszer a fedezetre vonatkozó több részletes kockázatellenőrzési intézkedés mellett az eszközök fedezetként való elfogadhatóságára és alkalmazására vonatkozó számos részletes követelményt vezetett be. Ezekbe a nyilvánosság is betekinthez, az EKB ugyanis naponta közzéteszi a fedezetként elfogadható forgalomképes eszközjegyzéket. Ezzel elősegíti a világos tájékoztatást és az esélyegyenlőséget. Az eurorendszer követelményeiben és intézkedéseiben megtalálhatók az egyes eszköztípusokkal járó (hitel-, piaci és likviditási) kockázatok kezeléséhez szükséges minimális hitelminőségi standardok és fokozatos értékelési haircutok, amelyek a különféle eszközökhöz társított kockázatokat az eszközfajta (haircut kategória), a maradék futamidő és a hitelminőség függvényében veszik figyelembe. Ebben a tekintetben bizonyos eszközosztályok fokozott használata az eurorendszernek önmagában nem okoz gondot. A EKB honlapján a kockázatkezelési és értékelési kereteket is közzétesszük.⁹

Az állásfoglalásban a TARGET2-vel kapcsolatban megismételt aggodalmakat illetően az EKB elemzése szerint a TARGET-állományok változásai inkább az APP-vel összefüggő likviditásáramlást tükrözik, mintsem kiújult pénzügyi piaci stresszhelyzet tünete lennének. Ahogy már az Európai Parlament¹⁰ előtt és

⁹ Az eurorendszer monetáris politikai keretének végrehajtásáról szóló EKB/2014/60 iránymutatás és az eurorendszer monetáris politikához kötődő keretének végrehajtása során alkalmazott haircutokról szóló EKB/2015/35 iránymutatás. Az eurorendszer fedezetértékelésének és kockázatkezelési keretrendszereit az EKB „The financial risk management of the Eurosystem’s monetary policy operations” (Az eurorendszer monetáris politikai műveleteihez kapcsolódó pénzügyi kockázatkezelés) című 2015. évi kiadványában mutatjuk be.

¹⁰ Lásd többek között az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Ügyek Bizottságának 2017. november 20-i rendszeres meghallgatásán mondottakat (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp171120_1.en.html).

különféle EKB-kiadványokban¹¹ több alkalommal elmondtuk, ezeknek az ügyleteknek a kielégítése határon átnyúló pénzforgalmat és TARGET-állományváltást generál, miközben a későbbi portfólió újbóli kiegyensúlyozása további kihatással lehet a szóban forgó állományokra.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy a rendkívüli likviditási segítségnyújtás (ELA) jelenleg az NKB-k által ellátott országos hatáskörű feladat. A 2017. május 17-i ELA-megállapodás látja el a Kormányzótanácsot azoknak a feladatainak a kompetens ellátásához szükséges információkkal, amelyeket számára az Európai Központi Bank és a Központi Bankok Európai Rendszerének alapokmánya (továbbiakban KBER alapokmánya) előír a 14.4 cikkében. A Kormányzótanács vizsgálja, hogy az ELA ütközik-e a KBER céljaival, feladataival. Az ELA-t ténylegesen valamely NKB, esetleg több NKB közösen nyújtja, amennyiben határon át tevékenykedő bankcsoportról van szó. Ami az állásfoglalás arra vonatkozó kérését illeti, hogy tovább pontosítsuk az ELA nyújtását, megjegyzendő, hogy az ELA-megállapodásban használt „pénzügyi intézmény” kifejezéssel a potenciális ELA-kedvezményezettek széles körére kívánnak utalni. Ez a használat nem egyezik meg az 575/2013/EU (tőkekövetelményekről szóló) rendelet 4. cikkének (26) bekezdésében használt pénzügyi intézmény definícióval. Itt ugyanis figyelembe vesszük azt a tényt, hogy az ELA olyan eszköz, amely pénzügyi stabilitási célokat is szolgál; ami túlléphet az euroövezeti joghatóságokban megalapított hitelintézetek csoportján.

2 A bankunió és az európai pénzügyi architektúrához kapcsolódó egyéb kérdések

Ugyan az állásfoglalás elsődleges célja nem az volt, hogy az EKB felügyeleti feladataival kapcsolatos ügyeket tárgyalja, mégis a 4., 23., 26., 27., 31., 32., 33. és 39. bekezdések a bankuniót és a tőkepiaci uniót érintő több kérdésre is kitérnek.

Az EKB támogatja mindazokat az erőfeszítéseket, amelyek a bankunió kiteljesítésére, és ezáltal az euroövezeti pénzügyi ágazat rugalmasságának megerősítésére irányulnak. Az európai bankszektor állapota az elmúlt években javult, hála a megerősített prudenciális szabályozásnak és felügyeletnek, mindennek előtt pedig a bankunió létrehozásának. A konkrét osztalékfizetéstől eltekintve az euroövezeti bankok 2014 és 2016 utolsó negyedévei között 11,6%-ról 13,6%-ra növelték az elsődleges alapvető tőkemegfelelési mutatóikat.¹² A bankunió architektúrája azonban még nem épült ki teljesen. A mostani kedvező gazdasági

¹¹ Lásd az Economic Bulletin keretes írásait: „The ECB’s asset purchase programme and TARGET balances: monetary policy implementation and beyond” (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebbox201703_01.en.pdf), the Economic Bulletin article entitled „TARGET balances and the asset purchase programme” (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eb201607_box02.en.pdf) and the Occasional Paper entitled „The Eurosystem’s asset purchase programme and TARGET balances” (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op196.en.pdf>).

¹² 103 jelentős hitelintézet mintája alapján, amelyek 2014 utolsó negyedéve és 2017 második negyedéve között minden időszakban közzölték a kockázattal súlyozott eszközállományukat (a COREP-ben) és a teljes eszközállományukat (a FINREP-ben).

helyzetet érdemes lenne kihasználni a munka befejezésére, hogy a rendszer készen álljon akár a legsúlyosabb válság bekövetkeztére is. Az EKB üdvözlöi, hogy az állásfoglalás elismeri az európai betétbiztosítási rendszer (EDIS) létjogosultságát, amely – mint a bankunió harmadik, nélkülözhetetlen pillére – a gazdasági és monetáris unió rugalmasságának támasza lenne. Az EKB vélekedése szerint a bankunióknak a lehető leggyorsabban kell haladnia a teljes körűen kollektív EDIS irányába. A kockázatot jelentős mértékben sikerült csökkenteni, ami megkönnyíti az EDIS első szakaszába való belépést, egyengetve az utat egy olyan megállapodás előtt, amely felvázolná, milyen legyen az EDIS egyensúlyi állapotban. Ezzel nem szűnik meg az igény a további kvalitatív kockázatcsökkentő intézkedések iránt, amelyeket a fejlett EDIS-re való átmenet során kell alkalmazni.

Ahogy az EKB Felügyeleti Testületének elnöke az ügyvel kapcsolatos nyilvános meghallgatásokon hangsúlyozta, a nemteljesítő hitelekéről a bankoknak címzett EKB-útmutatás kiegészítéstervezetével már eleve a felügyeleti elvárásokat kívántuk pontosítani, kiindulópontot adva a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás környezetében a konkrét hitelintézet szintjén folyó felügyeleti párbeszédhez. Az intézkedések alkalmazásának az automatizálása sosem szerepelt a szándékok között. A kiegészítést gondosan áttekintettük a nyilvános konzultáción kapott észrevételek tükrében. Az Európai Parlament képviselői által felvetett jogi aggályokat is messzemenően figyelembe vettük. A kiegészítés végleges változatát március 15-én tettük közzé.¹³

A stresszteszteket illetően az állásfoglalásban széles kört lefedő, módszertani szempontból helytálló, teherbíró stressztesztek elvégzésére szólítanak fel, ami egybecseng az EKB álláspontjával. Fontos még hangsúlyozni, hogy az átfogó, nagyszabású felügyeleti stresszteszteknek milyen értékes kiegészítői az egyes kockázatokra irányuló, célzott elemzések, mivel mind a felügyelet, mind a bankok szempontjából rugalmasak és hatékonyak. Az EKB-nak a más európai és nemzeti szervekkel az stresszteszt-módszertanok terén az utóbbi időben végzett munkájára példák a 2018. évi EU-szintű stresszteszt módszertanának az új IFRS 9 számviteli keretrendszer figyelembevételével történő átdolgozása és a nem kamatjellegű bevételhez fűződő továbbfejlesztett modellezési követelmények. A stresszteszt-módszertanok a piaci és szabályozói fejleményeket tükröző ilyen átdolgozása elengedhetetlen ahhoz, hogy a stresszteszt garantáltan eredményes felügyeleti eszköz maradjon. Megjegyzendő, hogy 2017-ben az EKB a banki könyv kamatláb-kockázatának külön stressztesztjét is elvégezte.

Az EKB egyetért az állásfoglalásnak a tőkepiaci unió (CMU) fokozatos, időben történő és teljes körű kialakítására és végrehajtására vonatkozó felhívásával.

Ahogy olvasható az „ECB contribution to the European Commission's consultation on Capital Markets Union mid-term review 2017”¹⁴ (Az EKB hozzászólása az Európai Bizottság tőkepiaci unióról szóló konzultációjához, 2017. évi időközi felülvizsgálat) című anyagban, az EKB nagymértékben támogatja a CMU-projektet,

¹³ https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.npl_addendum_201803.en.pdf

¹⁴ https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ECB_contribution_to_EC_consultation_on_CMU_mid-term_review_201705.en.pdf

annak megkezdése óta. Ezzel kapcsolatban további lépésekre van szükség például a fizetésképtelenségi feltételrendszerek, valamint az adózási és vállalati jog területén annak érdekében, hogy elmozdítsuk a pénzügyi integráció határon át ható akadályait. Gyorsabb és kevésbé költséges adósságrendezési eljárásokra van szükség. Ezenkívül a piaci alapú finanszírozáshoz való hozzáférést javító intézkedéseket egyéb szakpolitikai intézkedésekkel kell kiegészíteni, amelyek a banki finanszírozástól függő cégeket veszik célba. A CMU a tagállamoktól is meglehetősen ambiciózus magatartást kíván meg, ugyanis készen kell állniuk arra, hogy a határon átnyúló tőkeáramlás útjában álló törvényes és egyéb akadályokat kezeljék. Tehát az összes érdekelnek fokoznia kell a CMU megteremtése érdekében tett erőfeszítéseit.

Ami az Egyesült Királyság EU-ból való kilépését illeti, miközben az EKB nem tartozik a tárgyaló felek közé, szorosan figyelemmel kísér minden fontosabb fejleményt, különösen amennyiben hatással lehet a monetáris politikai transzmisszióra, a pénzügyi stabilitásra, a bankfelügyeletre vagy a fizetési rendszerek gördülékeny működésére. Az EKB elvárja, hogy a bankok az összes előre nem látható eseményre felkészüljenek, így például arra is, ha megállapodás híján az átmeneti időszak nélküli, ún. kemény brexit következik be. Az EKB tájékoztatta az ideérkező bankokat arról, hogy a felügyelőknek mennyi időre van szükségük a kapott jelentkezések feldolgozásához. Az EKB és az országos felügyelvek a lehető leghamarabb, de legkésőbb 2018 második negyedéve végéig várják az engedélykérelmek beérkezését azoktól a bankoktól, amelyek át kívánják tenni a székhelyüket az euroövezetbe (vagy kiterjeszteni kívánják tevékenységüket), és a brexit utáni (kibővített) tevékenységet engedélyeztetniük kell. Ha később nyújtják be a kérelmeket, nem tudjuk garantálni az engedélyek 2019 áprilisa előtti feldolgozását. Ebben a tekintetben a bankok felelőssége, hogy a tervezett tevékenységhez szükséges összes engedélyt időben beszerezzék. Ahogy az EKB bankfelügyeleti honlapján közzétett GYIK-ban áll, az EKB és az illetékes nemzeti hatóságok bizonyos felügyeleti elvárások teljesítése tekintetében hosszabb határidőket is megadhatnak a bankoknak. Amennyiben az Egyesült Királysággal kötött kilépési egyezményben átmeneti időszakot fektetnek le, a bankoktól elvárjuk, hogy ebben az időszakban vitelezzék ki a brexittel kapcsolatos terveiket, hogy megfeleljenek az egységes felügyeleti mechanizmus brexittel kapcsolódó felügyeleti elvárásainak.

3 A piaci infrastruktúrával és fizetési rendszerekkel kapcsolatos kérdések

A 34. bekezdés a KBER és az EKB alapokmányának 22. cikkét módosító európai parlamenti és tanácsi határozatra irányuló ajánlást tárgyalja, a 39. bekezdés pedig az európai piaci infrastruktúra rendelet (EMIR) módosításáról szóló bizottsági javaslattal foglalkozik. Az állásfoglalás 35. és 37. bekezdései a fizetésforgalom több aspektusát is érintik.

Az EKB üdvözli az Európai Parlamentben folyó vitákat, amelyek a KBER alapokmánya 22. cikkének módosítási javaslatával foglalkoznak. Ahogy Draghi

elnök a Gazdasági és Monetáris Ügyek Bizottságához 2018. február 26-án intézett megjegyzéseiben¹⁵ jelezte, az EKB-nak szüksége van azokra az eszközökre, amelyek az egységes monetáris politika végrehajtása és a fizetési rendszerek gördülékeny működése szempontjából elengedhetetlen korlátozott számú területen fellépő kockázatok kezeléséhez kellene. Az EKB rendelkezésre áll, hogy szükség esetén a parlamenti viták során további információkkal szolgáljon.

Az EKB messzemenően egyetért az Európai Parlamenttel abban, hogy szükség van a harmadik országbeli központi klíringpartnerek (CCP-k) elismerési folyamatának megerősítésére, különös tekintettel az euróban denominált klíringtevékenységre. Az EU-beli valutákat kibocsátó központi bankokat, így az eurorendszer központi bankjait is maradéktalanul be kell vonni ebbe a folyamatba, hogy monitorozzák és kontrollálják a CCP-ktől származó olyan kockázatokat, amelyek a monetáris politikai transzmissziót és a fizetési rendszerek zökkenőmentes működését érinthetik. Az EKB hangsúlyozza, mennyire fontos jóval a brexit előtt véglegesíteni a legfontosabb EU-s jogszabályokat – például az EMIR II-t –, hogy az összes előre nem látható eseményre, így a megállapodás elmaradására is felkészüljünk.

Az EKB egyetért azzal, hogy fontos a digitális bázispénznek (DBM) is nevezett központi banki digitális pénznem relevanciájának és következményeinek tanulmányozása. A szorosan összekapcsolódó pénzügyi piacok világában ugyanis ha egy központi bank úgy dönt, hogy DBM-et bocsát ki a széles nyilvánosságnak, annak a saját joghatóságán kívül is lehetnek következményei. Ezért az EKB DBM-mel kapcsolatos álláspontjától függetlenül is fontos tanulmányoznunk a DBM természetét, a kibocsátó jegybankok potenciális indítékait, valamint azokat a lehetséges következményeket, amelyek az euro-pénzforgalmat, a banki ágazatot, végső fokon a pénzügyi stabilitást és a monetáris politika gördülékeny megvalósítását érinthetik.

A tagállamok ismételten konzultáltak az EKB-val a készpénz-fizetési határértékek bevezetésének vagy csökkentésének témakörében, és a konzultációk a lakossági ügyletek körén is túllépve a magánszemélyek közötti ügyletek megszorításaira is kitértek. Az euroövezeti polgárok fizikai pénzként csak az euróban tudják a tranzakciókat azonnal kiegyenlíteni, és csak az euro mögött áll központi banki (jogi kibocsátói) garanciavállalás. Ezt és a készpénzes fizetés igen magas arányát figyelembe véve azoknak az euroövezeti országoknak, amelyek a készpénzes fizetés további korlátozását tervezik, alaposan meg kell fontolniuk az ilyen intézkedések hatását, helyességét, és hogy mennyire alkalmasak és hatékonyak a kitűzött célok elérésére. Az állásfoglalásban megemlítette, a Charlemagne emlékére kibocsátandó, fizetőeszköz státuszú eurobankjegyet illetően az EKB megfelelőnek tartja, hogy – tekintettel az euroérme-ügyek koordinálásában betöltött szerepére – az Európai Bizottságot felkérjék annak megfontolására, hogy a 19 euroövezeti ország közösen kibocsásson egy Charlemagne képét viselő emlékérmét. Az ilyen érmékkal, amelyek az egyes országok által kibocsátott egyéb

¹⁵ Lásd https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180226_1.en.html.

érmékhez járulnak, már számos alkalommal megemlékeztünk fontos történelmi és európai fontosságú évfordulóról.¹⁶

4 Az EKB-val kapcsolatos intézményi kérdések

Az állásfoglalás 1., 2., 41-46. és 48. bekezdései több aspektusból is foglalkoznak az EKB intézményi szerkezetével, működésével.

Az EKB egyetért az állásfoglalással, hogy meg kell őrizni az EKB függetlenségét, miközben biztosítani kell, hogy tevékenységéért megfelelően számonkérhető legyen. A függetlenség és a számonkérhetőség ugyanannak az érmeinek a két oldala.¹⁷ Az állásfoglalás az Európai Parlament és az EKB közötti aktuális elszámoltathatósági megállapodásokat pozitívan értékeli. Miközben kéri, hogy az EKB-val való eszmecseréket tovább javítsuk, megerősítsük fókuszukat, interaktivitásukat és relevanciájukat, üdvözli az aktuális gyakorlatot, nevezetesen az elnökkel való negyedéves meghallgatásokat, az EKB Igazgatóságával való további üléseket és az EKB írásos válaszait. Emellett sikerült eleget tennünk annak az általános felszólításnak, hogy fokozzuk az átláthatóságért tett erőfeszítéseinket, ugyanis az állásfoglalás elismerően szól az EKB-nak a cél érdekében az utóbbi időben bevezetett programjairól.

Az állásfoglalás arra irányuló felszólítását, hogy az EKB biztosítsa belső számvizsgáló bizottsági tagjainak függetlenségét az ügyben a közelmúltban hozott EKB-döntéssel együtt kell tekinteni. Az EKB Kormányzótanácsa 2017. november 2-án elfogadott a Számvizsgáló Bizottsága részére egy átdolgozott megbízatást, amelyben kiigazítja a tagság kiválasztási követelményeit. Ezzel kívánja elérni, hogy a követelmények tükrözzék az EKB kibővült feladatkörét, és külső tagok révén lehetővé tegyenek egy olyan képviselőt, amely kevésbé csak a központi banki témakörökre irányul. Az előző változathoz hasonlóan az átdolgozott mandátum is világosan rendelkezik a tagság függetlenségéről. Mindazonáltal az EKB feladatainak, munkafolyamatainak és eljárásainak mélyreható ismerete összességében jóval többet nyom a latban az esetleges függetlenségi aggályoknál, amikor a monetáris politika és a kapcsolódó rendszerek helyességének megítéléséről és a kapcsolódó kockázatok kiértékeléséről van szó. Sőt, a tagság jelentős szakértelmének, státuszának és a Kormányzótanácshoz fűződő bizalmi viszonyának köszönhetően az EKB szervezetiirányítási rendszerének több fejlesztése is a Számvizsgáló Bizottság eredményes működésének köszönhető.

Az állásfoglalás azon kérését illetően, hogy az EKB Etikai Bizottságát ne volt EKB-elnök vagy volt kormányzótanácsi tag elnökölje, az EKB-nak nincsenek fenntartásai a jelenlegi elnök személyének megfelelőségéről. A volt

¹⁶ A Római Szerződés 50. évfordulójának emlékére 2007-ben, a gazdasági és monetáris unió 10. évfordulójának megünneplésére 2009-ben, az eurobankjegyek és -érmék tíz esztendejére 2012-ben, az EU zászlajának 30 évfordulójára 2015-ben.

¹⁷ Lásd még Benoît Cœuré 2017. márciusi beszédét (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170328_1.en.html) és Yves Mersch 2017. szeptemberi beszédét (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp170904.en.html>).

kormányzótanácsi tagságról aligha mondhatnánk, hogy ellentmond annak a célnak, hogy az Etikai Bizottság tagjai kötelességüket objektív és pártatlan módon teljesítsék. Sőt az EKB volt elnökének státuszából és ebből eredő befolyásából következően az Etikai Bizottság élén betöltött poszt különösen előnyösnek bizonyult, amikor a bizottságnak az országos szervekkel kellett kapcsolatot tartania. Végezetül, az hogy a volt elnök készen áll ilyen bizottság elnökségét elvállalni, az EKB-n belül is erőteljes jelzés arra, hogy a legmagasabb szintű vezetés is komolyan veszi az etikus magatartást.

Noha az állásfoglalás azzal érvel, hogy az igazgatósági tagoknak elvben tartózkodniuk kell az olyan fórumokban való részvételtől, amelyek az EKB által felügyelt bankok vezetőit is egyidejűleg magukban foglalják, ugyanakkor elismeri, hogy az ilyen tagság lehetséges, amennyiben megfelel a világszerte bevett gyakorlatnak, és ha az EKB más központi bankokkal együtt vesz részt benne. Fontos figyelembe venni, hogy az EKB csak úgy tudja megbízatását megfelelően teljesíteni, ha döntéshozói lépést tartanak a világgazdasági és pénzügyi környezet fejleményeivel. Ebből a célból az EKB és igazgatósági tagjai rendszeres párbeszédet folytatnak számos érdekelttel, valamint számtalan fórumon jelen vannak, ahol természetesen a felügyelt bankok is tagként képviselve vannak. Ezek a találkozók a felügyeleti környezeten kívül zajlanak, és az igazgatósági tagok messzemenően figyelembe veszik az EKB teherbíró irányítási garanciáit, úgymint a Kormányzótanács és az Igazgatóság tagjainak szóló magatartási kódexek, az Európai Központi Bank igazgatósági tagjainak külső kommunikációjára vonatkozó irányelvek, valamint a szolgálati titoktartási kötelezettségek.

Az, hogy az állásfoglalás a visszaélések bejelentése terén világos és nyilvános politika elfogadására hívja fel az EKB-t, összhangban van az EKB-ban folyamatban levő munkával. A visszaélések bejelentésére kidolgozott feltételrendszer fejlesztése az EKB 2018 és 2020 közötti évekre kitéűzött stratégiai prioritásaihoz és működési céljaihoz tartozik. Az ezzel kapcsolatos munka már el is kezdődött.

Az állásfoglalásnak az EKB aktuális foglalkoztatási politikájáról szóló megjegyzését illetően az EKB szeretné hangsúlyozni, hogy párbeszédet folytat a munkavállalói képvisellel az esetleges hiányosságok felülvizsgálata és pótlása céljából. A munkavállalói képvisellel együttműködve az elmúlt években például jelentősen csökkentette az ideiglenes személyzet alkalmazását. További intézkedés volt az újabb közel 170 teljes munkaidős álláshely létrehozása, amellyel több szervezeti egységben az ügynökségi szerződésen alapuló munkaviszonyt váltottuk fel. Ezenkívül az állásfoglalás arra szóló felhívása, hogy az EKB minden dolgozójának egyenlő bánásmódot, egyenlő esélyeket és az intézményen belül méltó munkafeltételeket nyújtson, szintén összhangban áll az EKB céljaival és a folyamatban levő munkával.

Az állásfoglalás elismeri az EKB arra irányuló kezdeményezéseit, hogy többek között a munkavállalói képvisellel való megerősített párbeszéd révén számos kérdésben orvosolja a munkavállalók aggodalmait. Nem szabad megfélemedeznünk arról, hogy a 2015-ös munkavállalói felmérés szerint az EKB alkalmazottjai erősen kötődnek az intézményhez, büszkéek rá, hogy itt dolgozhatnak,

és motiváltak kimagasló teljesítményt nyújtani. A felmérés ugyanakkor több javítanivaló területre is felhívta a figyelmet, úgymint az életpálya fejlesztése, a teljesítménymenedzsment, a munkaterhelés, a munkahelyi nyomás és stressz, valamint a nyíltság és igazságosság kérdései. Ezekben a kérdésekben jelentős lépéseket tettünk, legtöbbször szorosan együttműködve a munkavállalói képvisellel. Az EKB ezenkívül kiemeli, hogy 2018-ban második munkavállalói felmérést is végzett, hogy megnézzék, jó irányban haladnak-e az említett területeken való kezdeményezései. A felmérés lezárult, hamarosan elemezzük az eredményeket, és a talált problémák kezelésére cselekvési terveket állítunk föl. Végezetül, az EKB szeretne rámutatni, hogy a Munkavállalói Bizottságával több kiemelt területre irányuló munkaprogramban szorosan és konstruktívan együttműködik.